

ÖRTÜLÜ BİLGİ KAYNAKLARININ KEŞFİ VE SOMUTLAŞTIRILMASI: ŞİRİNCE ÖRNEĞİ*

Süleyman BOLAT**

ÖZ

Bilgi, günümüzün toplumlarını etkileyen vazgeçilmez unsurlardan biridir. Rekabetin ve üstünlüğün temelini oluşturmaktadır. Özellikle taklidi zor, aktarılamayan ve ifade edilemeyen örtülü bilgi, rekabet avantajı yaratmada önemli bir güçtür. Rekabette üstünlüğün elde edilmesi, örtülü bilginin keşfi ve somutlaştırılması ile anlam bulmaktadır.

Bu çalışma bilgi, örtülü bilgi, örtülü bilginin keşfi ve somutlaştırılması konularını kapsamaktadır. Şirince örtülü bir bilgi olduğundan, çalışma Şirince’de yapılmıştır. Şirince’deki örtülü bilgi kaynaklarının keşfi, Şirince’nin ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimini etkileyecektir.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, Örtülü Bilgi, Rekabet Avantajı, Şirince.

DISCOVERY AND EMBODIMENT OF TACIT KNOWLEDGE RESOURCES: EXAMPLE OF SIRINCE

ABSTRACT

Knowledge is one of the indispensable elements that affect current societies. It forms the basis of competition. Especially the tacit knowledge, which is difficult imitate, can not be transformed and verbalized, is an important force to create the power of competition. The gathering of superiority in competition becomes meaningful with the discovery and embodiment of tacit knowledge.

This study includes the subjects of knowledge, tacit knowledge, the discovery of tacit knowledge and its embodiment. Sirince is a tacit knowledge and for his reason this study is applied in Sirince. The discovery of tacit knowledge in Sirince will affect its economic, social and cultural progress.

Key Words: Knowledge, Tacit Knowledge, Competitive Advantage, Sirince.

* Bu çalışma, “Bilgi Ekonomisinde Örtülü Bilginin Önemi ve Rekabet Avantajı Yaratmada Örtülü Bilgi Kaynaklarının Keşfi: Şirince’de Bir Uygulama” adlı yüksek lisans tezimin düzenlenmiş ve gözden geçirilmiş halidir.

** Araş. Gör. Cumhuriyet Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü
Makalenin kabul tarihi: Mart 2010

GİRİŞ

Bilgi, insanlık için önemli bir güçtür. Çağımızın vazgeçilmezidir. Rekabetin kaynağı, değişimin adıdır. Örtülü bilgi ise, aktarılamayan duyguların, düşüncelerin ifade bulamamasıdır. Tecrübe ve deneyimle aktarıldığından ifadesi zordur. Üstünlük ve avantajın temelidir. Şirince yöresi de sahip olduğu kaynaklar ile örtülü bir kaynaktır. Özünde örtülü bilgi vardır. Bu örtülü bilgi; fiziki, dini ve kültürel şekilde ortaya çıkmaktadır.

Örtülü bilgi, rekabetin özü, üstünlüğün kaynağıdır. Şirince'deki örtülü bilgi kaynakların öne çıkması ise esas hareket noktasıdır. Şirince sahip olduğu özellikler dikkate alındığında örtülü bir bilgidir. Şirince'de kültürel öğelerin öne çıktığı ve bunların başında çeşitli türlerde şarap üretimi ön plandadır. Şarap fabrikası da olan köyde, yaklaşık 16 şarap satıcısı bulunmaktadır. Yöresel bir tat olan şarap üreticileri üzerinde bir uygulama yapılmıştır. Şirince'nin kültürel öğesi olan yöresel şarap üretiminin örtülü bir bilgi olup olmadığı ele alınmaktadır.

I. BİLGİ KAVRAMI

Bilgiyle ilgili farklı tanımlar yapılmıştır. Örneğin, Barutçugil (2002) bilgiyi, “insanların etrafında olup bitenleri tam ve doğru biçimde kavraması ile oluşan enformasyon” olarak tanımlamaktadır. Bu anlamda Barutçugil, bilgiyi düşünceler, öngörüler, sezgiler, fikirler, alınan dersler, uygulamalar ve yaşanan deneyimler bütünü olarak vurgulamaktadır. Barca (2005)'ya göre, bilgi ayrıca, olayları ve olguları tanıma, anlama ve özellikle açıklamaya yönelik olarak eğitim, gözlem, araştırma veya deneyim yoluyla elde edilmiş, zihinsel süreçten geçmiş olgular veya fikirler bütünüdür. Diğer yandan Gürak (2005)'a göre ise, bilgi bir olgu hakkında bir şeyler bilmenin ötesinde bilişsel bir süreçten geçirilerek, onun yargıya dönüşmesini gerektiren öznel bir süreç olarak ifade edilmektedir.

A. BİLGİ İLE İLGİLİ DİĞER KAVRAMLAR

Günümüzde bilgi ile ilgili birtakım kavramlara rastlanmaktadır. Ancak bu kavramların birçoğu ya karıştırılmakta ya da yanlışla birbirleri yerine kullanılmaktadır. Bu kavram karışıklığını gidermek amacıyla, veri ve enformasyon kavramları ve bunların bilgi kavramı ile olan ilişkisini incelemekte yarar vardır.

1. Veri Kavramı

Veri, olaylara ilişkin nesnel gerçeklerin birbiriyle ilişkilendirilmemiş, yapılandırılmamış olarak kaydedilmesi halidir. Veri; biçimlenmemiş ve yorumlanmamış gözlemlere dayandığından, çoğu kez anlamı olmayan gerçekler bütünü olarak tanımlanmaktadır (Barutçugil, 2002: 57). Veri için “çeşitli sembol, harf, rakam veya işaretlerle temsil edilen, işlenmemiş gerçekler ya da izlenimler” tanımı da kullanılabilir (Bensghir, 1996: 14).

2. Enformasyon Kavramı

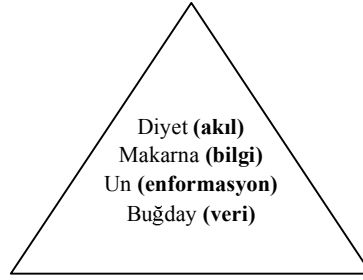
Enformasyon, “verilerin karar alma sürecine destek sunacak şekilde anlamlandırılması” olarak tanımlanabilir (Bensghir,1996:14). Ayrıca enformas-

yon, veriden daha geniş bir içeriğe sahip olan yazılı, sözlü veya görsel bir mesaj niteliği olarak da nitelenebilir.

3. Veri, Enformasyon ve Bilgi Üçlemesi

Şekil 1’de veri, enformasyon ve bilgi terimleri somut bir örnekle açıklanmaktadır. Örnekte buğday, tek başına hiçbir şey ifade etmeyen bir simge veya sembol olarak görülmektedir. Çünkü, yapısı itibariyle sert, tadı olmayan bir nesnedir ve bu haliyle pek bir anlam ifade etmemektedir. Ama buğday, öğütüldüğünde karşımıza bir enformasyon, yani un olarak çıkmaktadır. Enformasyon halinde olan un, buğdaya göre daha geniş bir anlam içermektedir. Ancak bu haliyle de insan ihtiyaçlarına tam olarak cevap verir durumda değildir. Bundan sonraki aşama ise, onun makarnaya dönüştürülmesidir. Daha açık bir ifadeyle, unun insan ihtiyaçları ve damak tadı için cazip hale getirilmesi işlemidir.

Şekil 1: Veri, Enformasyon, Bilgi Üçlemesi

Kaynak: Bengshir, 1996: 14-15’ten yararlanılarak hazırlanmıştır.

Akıl ise, bilginin özümsemesi, sindirilmesi yanında bilginin faydalı kullanılma sürecini göstermektedir. Bu yönüyle akıl, bilginin hangi amaçla kullanılacağına bilinmesi anlamına gelmektedir (Barutçugil, 2002: 60). Akıl, bilgi sürecine yön veren ve ona kılavuzluk eden bir kaynak niteliğindedir. Onu gerektiği gibi kullanamayan birey, mevcut bilgiden de tam olarak yararlanamayacaktır. Örneğin makarna bilgi ise, bu onu her an her şekilde kullanmak anlamına gelmeyecektir. Önemli olan onu gerektiği kadar kullanabilmek, hatta zorunlu durumlarda ondan fedakârlık yapıp, diyet uygulayabilmektir. Kısaca akıl, bilgiyi doğru kullanabilmenin ön koşuludur.

II. ÖRTÜLÜ BİLGİ

Bilgi, tarihin her döneminde insanlık için önemli bir değer, vazgeçilmez bir kaynak olmuştur. Bilgi, kimi zaman bilge bir insanın ağzından dökülen kelimeler olarak topluma rehber olmuş, kimi zaman bir hekimin elinden dertlilere deva, kimi zaman ise zeki bir kumandanın muharebe stratejilerine yansıyan manevra olmuştur (İbicioğlu ve Doğan, 2006: 5).

Sözle ya da yazıyla ifade edilen net söylemler açık bilgi, aktarımında zorluk olan duyguların, düşüncelerin eylemlerle kolayca aktarılamaması ise örtülü bilgidir (Polanyi, 1958: 49-50; Polanyi, 1966: 4; İbicioğlu ve Doğan, 2006: 21; Caegenem, 2005: 290-291; Doğan, 2006: 22-24; Schulz ve Jobe, 2001: 142; Koskinen, 2000: 41-42).

Bir maliye profesörünün öğrencilerine anlattığı ders veya bir doktorun hastasına yaptığı açıklama açık bilgiye örnektir. Örtülü bilgi ise, açık bilginin tersine sözlü veya yazılı olmanın dışında bir eylemle veya davranışla açığa çıkmaktadır. Uzun süreli bir birikim ve tecrübe ile kazanılmaktadır. Belirli bir anda kazanılmadığı gibi, anında aktarılıp paylaşılamamaktadır (Doğan, 2006: 22-25; Mann, 2001: 85-86; Styhre, 2004: 183; Bloodgood ve Salisbury, 2001: 58; Roberts, 2001: 100-102; Malone, 2002: 116; Hedlund vd, 2003:117-119; Howells, 1996: 92).

A. YÖRE ODAKLI ÖRTÜLÜ BİLGİ

Örtülü bilgi, oldukça kişisel ve özgül bağlamlı bir yapıya sahiptir. Bu nedenle bir şeyi biçimlendirmek ve birileriyle iletişime geçmek zordur. Deneyim sonucu biçimlenen profesyonel bir yetenek, ustalık veya kavrayıştır (Woo, Clayton vd, 2004: 203). Örtülü bilgi, farklı şekillerde de karşımıza çıkmaktadır. Bunları çevresel, kültürel, yöresel ve tarihi olarak ele almak da olanaklıdır.

B. COĞRAFİ/FİZİKİ UNSURLAR: DIŞ ÇEVRE

Coğrafi/fiziki çevre, örtülü bilginin öne çıkmasında önem taşıyan bir unsurdur. Bir yörede orman, deniz, akarsu, şelale ve göl gibi coğrafi unsurlar; çekim gücünü artırarak, yerleşim yeri veya turizm açısından bölgeye avantaj getirmektedir. Doğal güzellikler ve coğrafi kalıntılar, insanların merakını artırmakta ve o alanlara insanları yönlentmektedir. Günümüzde doğal ve tarihi yerler; geçmişe özlem ve merakı artırırken, kültürel açıdan da önem taşımaktadır (Jones, 2006: 876-877; Bolat, 2007: 31). Gertler (2001) tarafından bu durum örtülü bilgi coğrafyası (tacit knowledge geography) olarak da ifade edilmiştir. (Gertler, 2003: 84-85). İnsanların kalkınmasında sosyal, kültürel, ekonomik koşullar kadar coğrafi yapının da (geographical environment) rolü önemlidir (Howells, 2002: 873).

C. KÜLTÜREL/SOSYAL VE TARİHİ UNSURLAR

Aslanoğlu (2005)'a göre, kültür; insana ve insanlığa özgüdür. İnsanın olduğu her yerde bir kültürün varlığından söz etmek olanaklıdır. Özellikle kültür ve toplum ikiz kardeş gibidir, ikisini birbirinden ayırmak olanaklı değildir. Kültür, mutlaka bir toplumda barınıp yaşamakta, ancak toplumun varlığıyla ayakta kalabilmektedir. Toplum; kendini, neslini devam ettirdiği sürece, kültür de sonraki kuşaklara devredilebilmektedir. Özellikle maddi kültür, manevi kültüre göre daha rahat korunup, saklanabilmektedir.

Eğer maddi kültür genel olarak kültürün ilk ve tek bileşeni olsaydı, o günden bugüne yeryüzünde değişen hiçbir şeyden ya da bir manevi kültür örneğinden söz edilemezdi. İnsanoğlunun ilkçağlarda korunma, barınma ve hatta avlanma amacıyla geliştirdiği en ilkel araç için dahi, güç ve destek aldığı tek unsur manevi kültürdür. Kısaca, düşünme yetisidir. Manevi kültürün örtülü bilgiyle kesiştiği nokta burasıdır (İbicioğlu ve Doğan, 2006: 208-209; Hughes ve Allen, 2005: 175-176).

Tarihi unsurlar, örtülü bilginin öne çıkmasında ve rekabet unsuru olabilmesinde önemlidir. Geçmişe ait unsurlar, örtülü miras demektir. Bir yörenin tarihi geçmişi, hem uygarlık hem de yarattığı eserler bakımından vazgeçilmezdir. (Bolat, 2007: 32-33).

D. YÖREYE ÖZGÜLÜK: REKABET AVANTAJI SAĞLAMA

Günümüzde kendine has özellikleri olan geçmişi ve doğal yapısı itibarıyla öne çıkan yöreler önemli avantajlar elde etmektedirler. İnsanlar, doğal yerlere daha çok ilgi göstermekte ve tarihi önemi olan unsurlara değer vermektedir. Binlerce yıllık değeri, birikimi ve kültür mirası olan örtülü bilgi alanlarını geliştirmek, teşvik etmek hem yöresel hem de bölgesel anlamda ilerlemeyi sağlamaktır. Öncelikle, yörelerimizin özelliklerini ve üstünlüklerini en doğru şekilde yansıtmak gerekmektedir (Ambrosini ve Bowman, 2001: 813; Weigelt ve Camerer, 1988: 450-451; Reed ve Defillipi, 1990: 91).

III. ÖRTÜLÜ BİLGİ KAYNAKLARININ KEŞFİ VE SOMUTLAŞTIRILMASI

Örtülü bilgi kaynaklarına ulaşabilmek ve onu keşfedebilmek önemlidir. Çünkü, kaynakların keşfi, rekabet avantajı ve üstünlük yaratmaktadır. Kaynakların somutlaştırılması ise; örtülü bilginin sergilenmesi ve açığa çıkartılmasıdır. Keşif, örtülü kaynağa rehber olurken; somutlaştırma, örtülü kaynağın yapımını veya aktarımını göstermektedir.

A. ÖRTÜLÜ BİLGİ KAYNAKLARININ KEŞFİ

Örtülü bilgi kaynaklarının keşfinde; kültürel, tarihi, fiziki/doğal, manevi unsurlar/dini inanış etkilidir. Bu unsurlar konu anlaşılması bakımından irdelenecektir.

1. Kültürel Unsurlar

Kültür, insanla ortaya çıkan maddi unsurların yanı sıra manevi unsurları da içine alan somut ve soyut bir bileşim olarak kabul edilebilir. Bir yöredeki medeniyetin ve yaşamın temelini kültür, kültürün temelini ise, insan oluşturmaktadır.

a. Kültürün Beşeri Niteliği ve Aktarılabilirliği

Kültür, insana ve insanlığa bağlı olarak gelişmektedir. Toplumun kültürel aktarımı nesiller boyu devam ettiği sürece etkinlik, canlılık ve akıcılık da varolacaktır. Bir toplumda çoğu zaman kalıcı olabilen fiziki öğeler değil, ona bu

yeti kazandıran fikirsel yeteneklerdir. Düşünsel yeteneklerin zenginleşmesi ile fiziki kültür şekillenmekte ve gelişmektedir. Günümüzde fiziki öğelerin kopyalanması oldukça kolaydır. Ancak bir kişideki veya bir yerdeki bilgi, beceri ve yetenek o kişiye veya bölgeye özgüdür (Majumdar, 2005: 179-183). Öyle ki insanların ellerindeki maharet, sarf ettikleri emek ve duyguların yoğunluğu, üretilen unsurların içine işlemektedir. Üstünlük elde edebilmek temelde yapılan işe ruhu, becerileri ve işlevselliği katmakla ortaya çıkmaktadır (Gertler, 2003: 80).

Kültür, insanla ortaya çıkmış ve yaşayışı ile biçimlenmiştir. Farklı toplumlarda zamanla ayrılıklar gösteren kültür, nesilden nesile aktarılmaktadır. Kültür; yaşayış biçimini, tarihi, insana ait unsurları, bozulmamışlığı ve her şeyden önemlisi “geçmişin kendisini” yansıtabilmektir (Hughes ve Allen, 2005: 173-177). Ekonomik, sosyal ve politik yapıların teknolojik yenilenmeden yansıyan etkilerle belli değişim ve uyum sürecine girmesi yanında, bu sürece en geç katılan ve en son tepki veren toplumsal alan kültürel alandır. Çünkü insanoğlu, kültür olarak geçmiş kuşaklardan miras aldığı; değer, norm, davranış kalıpları ile dünya görüşlerini korumak ister (Erkan, 1998: 94).

Geçmiş geleceğe taşıyabilmek insana bağlıdır. Geçmişten kopmama, geleceğe ibrettir. Günümüz teknolojileri ile özünde örtülü bilgi taşıyan kültürel unsurlar, en iyi şekilde somutlaştırılarak aktarılabilir. Örtülü bilginin kendisi kültürde saklıdır (Watson vd., 2002: 924).

b. Ulusal Değerlerin Öne Çıkışı

Doğal güzellikleri ile çevresinde bir cazibe alanı yaratan yöresel örtülü bilgi alanları, zamanla bulunduğu yörenin çekim merkezi haline gelmektedirler. Ayrıca sahip olduğu nitelikleri ile taklit edilememeleri, doğası ve coğrafyası ile hem ulusal hem de uluslararası önemli bir güç haline almaktadırlar (Cano ve Mysyk, 2004: 879-898). Bir yöreyi öne çıkartan nokta doğallığıdır. Taklit edilememesi, kendine özgü yapısı ve doğal güzellikleri rekabet kabiliyetini kuvvetlendirmektedir. Bu özelliklerin kültürel açıdan desteklenmesi, yörenin örtülü kaynaklarını açığa çıkartmaktadır (Macdonald ve Jolliffe, 2003: 307-322).

c. Din/İnanış

Kültürel turizm içerisinde manevi unsurların da temel birtakım misyonları bulunmaktadır. Topraklarında zengin tarihe sahip bölgeler, dini olarak çok çeşitli inanışlara sahip olmaktadır. Farklı inanışların bir bütün olarak bir arada yaşayabildiği alanlar, hem ibadet hem de dini yapılar bakımından güçlü bir inanç/din turizmini yaratmaktadır (Hughes ve Allen, 2005: 173-183).

İfade edilmeyen değerlerin özünde örtülü bilginin olduğu çok açıktır. Dini duygular ve inanç eylemleri, örtülü bir bilgidir. Çünkü; iç dünyadaki sır, hissiyat ve duygu yoğunluğudur. Dolayısıyla, örtülü bilgiyi özünde taşıyan unsurlardan biridir (Taggart, 2002: 7-17).

2. Tarihi Unsurlar: Geçmişten Geleceğe Aktarım

Her yörenin köklerini aldığı yaşayış biçimini, eylemlerini şekillendirdiği bir tarihi vardır. Tarih; geçmişten günümüze olan her türlü eylem, olay ve davranışlar ise bu kültürel anlamda önemlidir. Bir yöreyi görme isteği onun sahip olduğu geçmişi ile ilintilidir. Özellikle geçmiş uygarlıkların tarihi kalıntıları ve izleri nedeniyle ortaya çıkan miras daha ayrı bir önem taşımaktadır. Turizm açısından önem taşıyan bu durum, rekabetin ve tek olmanın fırsatlarını sunmaktadır (Jones, 2006: 876-878)

3. Doğal/Fiziki Unsurlar

Doğal unsurlar, çevrenin kişilerce derin bir şekilde algılanması ve daha yüksek bir deneyim olanağı nedeniyle diğer unsurlara göre farklıdır (Buckley, 2003: 479-499).

Coğrafi/fiziki şartların bilgi ve bilgiye ait aktiviteleri nasıl ve ne şekilde etkileyebildiği önemlidir. Coğrafi/fiziki unsurlar, örtülü bilgiyi bünyelerinde taşırlar. Bu özellik başka yere taşınamama, taklit edilememe gibi nedenlerden kaynaklanmaktadır. Bir yöredeki fiziki şartlar o yerin yapısı nedeniyle kendine özgüdür ve doğaldır (Howells, 2001: 873).

a. Kopyalanamama: Fiziki/Coğrafi Çevre

Fiziki ve coğrafi bölgelerin en önemli özelliklerinden birisi kopyalanamamasıdır. Bir yörenin fiziki şartları, ayrılmaz bir parçadır. Fiziki unsurlar, sahip oldukları avantajları nedeniyle kolayca görülebilmeli ve bir fırsata dönüştürülebilmelidir. Bu avantajı sürdürebilmek ve ona yenilerini katabilmek önemlidir. Asıl avantaj, çevreyi fark edebilmek ve bunu anlamlı hale getirebilmektir. Dış çevre ve ona bağlı ürünler de örtülü birer kaynaktır. Bir bölgede rekabet avantajı elde edebilmenin iki önemli şartı olduğu bilinmektedir. Bunlardan ilki, bölgedeki unsurların kolayca satın alınıp transfer edilememesi; diğeri ise, kolayca kopyalanamamasıdır. İlk şartı elde edebilmek zordur, ancak yeteneklerin artırımı ve ile bu giderilebilir (Lawson ve Lorenz, 1998: 310–311).

b. Fiziksel Çevre, Etkileşim ve Rekabet Avantajı

Bireysel örtülü bilginin oluşumu, insana özgüdür. Bu oluşumun gelişimi uzaklık ve yer/mekana bağlı olarak insanları etkilemektedir (Howells, 2001: 873). Örtülü bilgi de beşeri unsurların dış çevreye açıklığı iletişime etki etmektedir. Uzaklık yüz yüze etkileşimi etkilediği gibi, paylaşım ve transfer açısından zorluklara neden olmaktadır. Çünkü; örtülü bilgi, daha çok duygular ve sezgiler yoluyla ortaya çıkmaktadır. Fiziki çevre, örtülü bilginin ortaya çıkmasında olumlu etkilere de sahiptir. En önemlisi insanların etkileşimleri fiziki bir ortamda gerçekleşmektedir. Bunu sağlayan da o etkileşimdeki fiziki mekandır. Bireylerin çevreyle uyumu ve onun sayesinde öğreneceği çok şeyi vardır. Çevreden aldığı bir materyal, bir eylem onun hazinesi olabilmektedir. Bilginin işlenmesi

ve transferi sürecinde coğrafi/fiziki konum, uzaklık gibi etkenler de bu duruma yön verebilmektedir (Buckley, 2003:479-499).

B. ÖRTÜLÜ BİLGİ KAYNAKLARININ SOMUTLAŞTIRILMASI

Örtülü bilgi, insan eylemleri ve deneyimleri ile anlam kazanan, tecrübeleri ile devam eden, kolayca paylaşılıp aktarılamayan bir bilgidir (Johannessen vd, 2001: 7-9). Örtülü bilgi, sözcüklere aktarılırken ve dış dünyaya yansıtılırken bir damla gibidir. Çünkü ifadesi güç, birikimle ilerleyen, bireye özgü olduğu gibi, yöreye özgü de olabilen bir bilgi olarak ifade edilmektedir (Boiral, 2002: 296; Schulz and Jobe, 2001: 142).

Örtülü bilginin hem bireysel hem de yöresel anlamda dışsallaştırılması, örtülüden açığa doğru bir süreç demektir. Bu sürecin sağlanabilmesindeki somutlaştırıcı araçların doğru belirlenmesi önem taşımaktadır. Deneyimlerin ve birikimlerin iyi bir şekilde açığa çıkartılması, örtülü unsurların daha da zengin hale gelmesine yol açabilecektir (Dumas ve Fentem, 1998: 514-515).

Tablo 1: Örtülü Bilgi Kaynaklarının Somutlaştırılması

Örtülü Bilginin Somutlaştırılma Şekilleri	Açıklaması
Usta- Çırac Etkileşimi: Model Alma	Örtülü bilgi; duyguların, düşüncelerin, davranışların ve eylemlerin dış dünyaya yayılması ile anlam bulmaktadır. Örtülü bilginin aktarımının genel olarak usta-çırak ilişkisi yoluyla aktarıldığı bilinmektedir. Çünkü; deneyimler, birikimler o işin ustası, piri olan bir kişiden alındığında daha etkin ve kalıcı olmaktadır. Özellikle gözleme dayalı unsurların bir ustanın ya da uzmanın yanında yaşayarak öğrenilmesi daha etkin bir yoldur. Aynı şeyleri bir yöreye ait unsurların öğrenimi ve paylaşımı sürecinde de görebilmek olanaklıdır. Bir yörenin tarihindeki kültürel izlerin aktarılmasında geçmişten gelen bireyler önem kazanmaktadır.
Hikâyeleştirme	Örtülü bilgide deneyimlerin, sırların, yanlışların, yaşanılanların, başarıların anlatımı olan hikâyeleştirme son derece önemlidir. Geçmişteki tecrübeler; bireysel ve yöresel anlamda geleceğe yol göstermekte, ışık tutmaktadır. Hikâyeleştirme sürecinde öne çıkan unsur hikâyenin eksiksiz ve çarpıcı şekilde aktarılabilmesidir. Tanıklık edenlerin her birinin söylemi hikâyenin tamamlanmasına neden olacaktır. Özellikle yapılan yanlışlar için püf noktaları, bir yöreye ait eserler veya bir kişiye ait el becerilerinden çıkarılacak pek çok dersler vardır.
Görüşme Tekniği: Yüz Yüze Etkileşim	Bir ustanın veya yöresel bir örtülü kaynağın aktarılmasında duygular, sırlar açığa çıkmaktadır. Bunların açıklanmasında fiziksel yakınlık önemlidir. O andaki tepkiler, fikirler, yapılan işin ince noktalarının ifadesi, görsel anlamda o anı yakalayabilme önemlidir. Bunu yakalayabilme bir usta-çırak ilişkisi gibidir. Ustanın yüzündeki gülümseme, sertlik, düşünceli tavırlar hepsi birer örtülü bilgidir. Bir anda aktarılamaz ancak duygular her şeyi ele verir.
Fotoğraflama	Kültürel değerlerimizin homojen pazar yapısı içerisindeki farkana varmak, ifadesi zor, taklidi olanaklı olmayan örtülü bilgi kaynaklarımızın var olduğunu bilmek son derece önemlidir. Teknoloji içerisinde fotoğraflama, örtülü kaynakların delili niteliğindedir. Fotoğraf, bazen geçmişe ait bir belge veya kanıttır, bazen de bir somutlaştırma aracıdır. Fotoğraf, zamana ait tüm hareketleri kayıt altına almaktadır. Kısaca, söze ve yazıya gerek duyulmaksızın doğrudan anlatma yöntemidir.
Yazılı ve Görsel Kaynak Haline Getirme	Yazılı eserler, örtülü bilgiyi elle tutulur hale getirmektedir. Deneyimlerin ve yeteneklerin tek bir eser halinde yayınlanması tek başına örtülü bilginin aktarılmasında yeterli değildir. Fakat örtülü bilgiyi kalıcı hale dönüştürür. Kullanımının yaygınlığı ve kolaylığı, maliyetinin ucuzluğu, kolayca kopya edilebilmesi gibi özellikleri ile önemli bir araçtır. Ayrıca kamera ile görüntülü çekim olanağı olaylar daha net aktarılmaktadır. Hattatlık, çinicilik gibi işlerin video/CD/DVD şeklinde kayıt, transferi güç olan örtülü bilgiyi kolaylaştırmaktadır. Bireydeki bir bilginin açığa çıkartılmasında bu teknik canlı öğrenmeye yakındır.
Kaynaklar	(Lubit, 2001: 166-169; İbicioğlu ve Doğan, 2006, 23-26; Perret vd, 2004: 37-38; Hammaren, 2003: 203-207; Bolat, 2007: 52-55)

IV. ŞİRİNCE'NİN ÖRTÜLÜ BİLGİ KAYNAKLARI

İzmir'in Selçuk ilçesine bağlı Şirince Köyü de kendine has özellikleriyle yöresel örtülü bir kaynaktır. Şirince'yi öne çıkaran özellikler, örtülü birer kaynaktır. Bu örtülü kaynakları; tarihi unsurlar, fiziki yapı, dini ve kültürel unsurlar olarak sayılabilir.

Tablo 2: Şirince'deki Örtülü Bilgi Kaynakları

Şirince'deki Örtülü Bilgi Kaynakları	Açıklaması
Tarihi Unsurlar	<i>Şirince Köyü'nün kuruluşu İ.Ö. 5. yy'a kadar uzanmaktadır. Önceleri Küçük Menderes havzasında kurulmuş olan köy, sel felaketleri nedeniyle daha yükseklerde yer alan bugünkü Şirince'ye taşınmıştır. Şirince, XIX. yüzyılda Osmanlı yönetimi altında Rumların oluşturduğu 1800 haneli bir köyden oluşmaktaydı. Osmanlı dönemine ait sivil mimarlık örnekleri, mevcut olanakları, değişik ortamı, farklı tarihi ve geçmişi ile avantaj yaratmaktadır.</i>
Fiziki Yapı	<i>Şirince Köyü, çanak biçiminde bir vadinin güney ve doğu yamaçlarına kurulmuştur. Denizden yüksekliği ortalama 350 metredir. Şirince'de doğal ve kültürel peyzaj birbirini tamamlamaktadır. Çanak şeklinde kurulan köy, kuzey güney yönlüdür. Köydeki evlerin çoğu iki katlı, cumbalı, her odasında fazla sayıda penceresidir. Evler bahçeli olmakla birlikte, evlerin yerleşim çevresi büyük ölçüde bağ, bahçe, zeytinlik ve kızılçam ormanlarıyla kaplıdır.</i>
Dini Unsurlar	<i>Şirince'de şu anda iki kilise bulunmaktadır. Bunlardan ilki Yukarı Kilise olarak bilinen Vaftizci Yahya Kilisesidir. Şirince'de ikinci bir kilise de Aşağı Kilise olarak anılmaktadır. Şirince gibi küçük bir dağ köyünde gerek mimari, gerekse freskleri bakımından ahşap işçiliği sanatsal önemi ile öne çıkmaktadır. İki kilisenin varlığı, o dönemdeki yerleşimin daha parlak olduğunu göstermektedir. 19. yüzyıl ortalarında Osmanlı yönetimindeki bir Hıristiyan köyünün sahip olduğu olanakları göstermektedir. Hem dini unsurlar hem de sanat tarihi bakımından önem taşımaktadır.</i>
Kültürel Unsurlar	<i>Yörenin sahip olduğu kaynakların dışında, farkına vardığı ve halen yaşattığı ürünleri de bulunmaktadır. Bunlardan ilki şaraptır. Köyde nüfus değişimi sonrasında Selanik ile Kavala'dan gelen Türk göçmenler, bağcılık faaliyetini devam ettirmişler ve bugün ev yapımı şaraplar oldukça öne çıkmaktadır. 1980'lerin ardından turistlerin keşfetmesi ile Şirince'de bir şarap fabrikası kurulmuştur. Bu bölgedeki şarapların en belirgin özelliği; üzümün yanı sıra şeftali, ahududu, böğürtlen, elma, ayva, çilek, kavun, nar, yaban mersini gibi meyvelerden ve bitkilerden oluşmasıdır. Şirince'de şarap satan 20'ye yakın esnaf bulunmaktadır. İkinci ürün ise, zeytinyağı üretimidir.</i>
Kaynaklar	(Sayın, 1997: 293; Uğuroğlu vd, 1983:7; Kaplan vd, 1997: 298-304; Tül, 1997: 27)

V. ŞİRİNCE'DE UYGULAMA

A. VERİ VE YÖNTEM

Bu araştırma örtülü bilginin sahip olduğu unsurların Şirince'de bulunup bulunmadığını içermektedir. Ayrıca Şirince'de örtülü bilgi kaynaklarından biri olan şarap üretim ve satış yerlerinde örtülü bilgi ve somutlaştırılması üzerinde durulmaktadır. Birincil verilerle toplanarak, SPSS programı ile analiz edilmiştir.

Alan olarak şirincenin seçilme nedeni, örtülü bilgiye iyi bir örnek oluşturmamasındandır. Şirince'de toplam şarap üretici ve satıcısı 16'dır. Bunlardan 14'üne ulaşılmıştır. Ayrıca literatür taraması yapılmış, araştırma gerçeğe ilişkin bir araştırma olması nedeniyle tanımlayıcı, temel ilkeleri belirlemesi nedeniyle de açıklayıcı bir araştırmadır (Ural ve Kılıç, 2005 :18-19).

Bu fabrika ve satış yerlerindeki şarabın yöresel örtülü bir bilgi olup olmadığı ve yörenin diğer dini, tarihi ve fiziki yapısı hakkında sorular sorulmuştur. Sorularda Şirince'nin örtülü bir bilgi sürecindeki durumu ve somutlaştırma üzerinde durulmuştur. Bunları test edebilmek için de anket soruları sorulmuştur. Sorulara katılıp katılmama açısından 1-Kesinlikle Katılıyorum, 2-Katılıyorum, 3- Katılmıyorum, 4-Kararsızım, 5-Katılmıyorum, 6-Kesinlikle Katılmıyorum şeklinde beşli bir ölçek kullanılmıştır.

İşletmenin örtülü bilgi ile ilgili algılaması, en çok tekrarlanan seçim doğrultusunda yapılmıştır. Bu şekilde yüzdesele bir sonuç elde edilmiştir. Kullanılan anketlerde ilk olarak işletmedekilerin meslek tecrübeleri üzerinde durulmuştur. İkinci olarak işletmeye örtülü bilgi ile ilgili sorular sorulmuştur. Son olarak da örtülü bilginin somutlaştırılması ile ilgili sorular sorulmuştur. Dolayısıyla elde edilen bilgiler sıklık bilgilerine dayanılarak hazırlanmıştır.

B. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmada anketleri cevaplandıran 14 işletmeden elde edilen bulgular değerlendirilmektedir. Sayı olarak 14 işletmeye ulaşılabilmiş ve anketlere cevap alınmıştır. İlk olarak tecrübe, eğitim olarak bilgiler alınmış, ayrıca bir örtülü bilgi unsuru olan şarapçılıkla ilgili örtülü bilgiyi içeren sorular sorulmuştur. Ayrıca bu örtülü bilgi unsurunun somutlaştırılması ile ilgili konular değerlendirilmiştir.

Tablo 3: Şarap İşletmelerinin Mesleki Tecrübeleri

<i>Yıllar</i>	N	Yüzde (%)
1-5 yıl	6	43
6-10 yıl	3	21,4
11-20 yıl	1	7,1
21 ve üzeri	1	7,1
Cevaplanmayan	3	21,4
Toplam	14	100

Tecrübeye ilişkin frekans dağılımında 1-5 yıl arası 6, 6-11 yıl arası 3, 11-20 yıl arası 1 ve 21 yıl üzeri 1 işletme bulunmaktadır. Ankette 3 kişi, bu soruya cevap vermemiştir. Ankete cevap veren kişilerin yüzdeler dağılımı ise, 1-5 yıl arasında % 42,9, 6-11 yıl arasında % 21,4, 11-20 yıl arasında % 7,1 ve 21 yıl üzerinde % 1'dir (Tablo 3).

Tablo 4: Usta Çıracak İlişkisinin Önemi

	N	Ort.
Bu işi ben de büyüklerimden öğrendim	14	1,5
Bu işe bizim ata mesleği de denebilir	14	2,6
Bu işin inceliklerini büyüklerimizden görerek öğrendik	14	2,0
Bu iş nesilden nesile kültürel bir mirastır	14	2,4
İşimizde büyüklerimizden öğütleri/sözleri bir kılavuzdur	14	1,8
Bizim işi (mesleği) yapmadan öğrenmek zordur	14	1,8

Genel olarak usta-çırak ilişkisi ile örtülü bilginin paylaşımı öne çıkmaktadır. Bu ilişkinin en somut örnekleri olarak hattatlık, çinicilik, gümüş işlemeciliği veya taş oymacılığı söylenebilmektedir. Örtülü bilgi, uzun bir olgunlaşma ve yetiştirme evresini temel almaktadır. Bu evre, çok sıkıntılı ve emek dolu geçmektedir (İbicioğlu ve Doğan, 2006: 23-24).

Yapılan ankette usta-çırak ilişkisine ait sorular yukarıda görüldüğü gibidir. Usta-çırak ilişkisine ait frekans dağılımında % 71,3 (2,00 ortalaması ve öncesi-ne ait toplam) oranında usta-çırak ilişkisinin var olduğu saptanmıştır (Tablo 4).

Tablo 5: Deneyimin Önemi

	N	Ort.
Bizim işte deneyim önemlidir	14	1,4
Bilgi de deneyime dayalıdır ve ekonomiye katkı sağlar	14	1,6
Bu işi sadece okuyarak (kitap, dergi vs.) öğrenmek olanaklı değildir	14	1,7
İşimizdeki deneyimin özünde bilgi vardır	14	1,6
İşimizdeki deneyimler zamanla oluşmaktadır	14	1,5

Örtülü bilgi kavramı, sürdürülen aktivitelerle tamamlanan görevlerdeki deneyimlerden elde edilen bilgiyi kullanma yeteneğidir (Dawson, 1997: 390). Ayrıca, rekabet, uygulama ile netleşen ve deneyimle biriken bir öğrenme sürecine dayanmaktadır (Reed ve Defillipi, 1990: 91). Örtülü bilgi, deneyim ve tecrübe ağırlıklı bir yapıya sahip olmasından dolayı “ne’yi bilme değil, nasıl’ı bilme” olarak ifade edilmektedir. Bu durum bir şarap ya da yağ eksperinin tecrübesi ile açıklanabilir. Eksperin vermiş olduğu karar bir ilke ve prensibe göre değil, damak tadına göre şekillenmektedir (İbicioğlu ve Doğan, 2006: 22-23; Wong ve Radcliffe, 2000: 502-503; Johannessen, Olsen ve Olaisen, 1999: 130-132). Yapılan ankette deneyime ilişkisine ait sorular yukarıda görüldüğü gibidir. Deneyime ilişkin frekans dağılımında % 92.9 (2,00 ortalaması ve öncesine ait toplam) oranında deneyim ilişkisinin var olduğu saptanmıştır (Tablo 5).

Tablo 6: İfade Edilme Güçlüğü

	N	Ort.
Yaptığımız işi kelimelerle anlatmak zordur, görmek gerekir	14	1,9
Bu işi yaşamak gerekir	14	1,9
Yaptığımız işi kelimedenden çok davranışla ifade ederiz	14	2,0
İşimizde mutlaka uygulama vardır	14	2,0

Örtülü bilgi, bireylerin faaliyetlerinin temelini oluşturan, fakat kolayca açıklayamadığı “ifade edilemeyen bilgi” (inarticulate intelligence) olarak tanımlanmaktadır (Dawson, 1997: 390). Yapılan ankette ifade edilme güçlüğüne ait sorular yukarıdaki gibidir. İfade edilme güçlüğüne ilişkin frekans dağılımında % 85.7 (2,00 ortalaması ve öncesine ait toplam) oranında ifade edilme güçlüğü ilişkisinin var olduğu saptanmıştır. (Tablo 6).

Tablo 7: Taklit Edilme Güçlüğü

	N	Ort.
Yaptığımız işi taklit etmek güçtür	14	2,5
Bu iş bizimle, yöreyle bir bütündür. Onun için talep bulmaktadır	14	1,9
İşimiz beceri ve yetenek içerdiğinden taklidi zordur	14	2,7
Yaptığımız iş deneyimle olduğundan taklidi güçtür	14	1,2
Bizim iş bilgi birikimine dayandığından taklidi zordur	14	2,4

Rakiplerin yaptıkları ürünleri günümüzde pazarlardan elde edebilmek ve sahip oldukları fiziksel araçları üretebilmek olanaklıdır. Ancak o ürün ya da hizmete gerçek rekabet gücünü veren bilgi ve beceriye sahip olabilmek güçtür. Beceriye güç veren ruh saklıdır (Grant,1991: 125; Saviotti, 1998: 845). Örtülü bilginin deneyimle ve birikimle elde edilmesi kolayca kopya edilmesini güçleştirmektedir. Örneğin bir çini veya bakır ustasının yıllarca edindiği birikim ve tecrübeye birkaç ayda ulaşabilmek hayalden öteye gitmektir (İbicioğlu ve Doğan, 2006: 28; Dierickx ve Cool,1989: 1507). Yapılan ankette taklit edilme güçlüğüne ait sorular yukarıdaki gibidir. Taklit edilme güçlüğüne ilişkin frekans dağılımında % 42.8 (2,00 ortalaması ve öncesine ait toplam) oranında taklit edilme güçlüğü ilişkisine inanılmaktadır (Tablo 7).

Tablo 8: Bireyselliğin Öne Çıkışı

	N	Ort.
Yaptığımız iş bireysel beceriye dayanır	14	2,3
Hammadde kadar insan unsuru da biz de önemlidir	14	1,9
Birey, işimizde kilit unsurdur	14	2,0
İnsan, işimizde bilgi ve beceri unsurudur	14	1,6
İnsan (beşeri sermaye), işimizin olmazsa olmazıdır	14	1,6

İfadesi güç, birikimle ilerleyen, bireye özgü olduğu gibi, yöreye özgü de olabilen bir bilgi olarak ifade edilmektedir. Yani dış dünyadaki bilgilerin büyük çoğunluğu açık bilgidir, örtülü bilginin oranı buna göre daha azdır (Boiral, 2002: 296; Schulz and Jobe, 2001: 142). Yapılan ankette bireysellik ilişkisine ait sorular yukarıdaki gibidir. Bireyselliğe ilişkin frekans dağılımında % 92.8 (2,00 ortalaması ve öncesine ait toplam) oranında bireysellik ilişkisine inanılmaktadır (Tablo 8).

Tablo 9: Kültürel Unsurların Önemi

	N	Ort.
Şirince bir kültür merkezidir	14	1,5
Yaptığımız işte aslında bir kültürdür	14	1,9
Yaptığımız işi de bir kültür olarak yaşatmamız gerekir	14	1,7
Yaptığımız iş Şirince'nin kültürüyle bir birikimdir/bütündür	14	1,8
Yaptığımız iş Şirince'nin kültür mirasına katkıdır	14	1,7

Kültür ilişkisine ait sorular yukarıdaki gibidir. Kültüre ilişkin frekans dağılımında % 78.5 (2,00 ortalaması ve öncesine ait toplam) oranında kültür ilişkisine inanılmaktadır (Tablo 9).

Tablo 10: Fiziki Çevrenin Önemi

	N	Ort.
İşimiz kültürün maddi (fiziki) boyutunu oluşturur	14	2,3
Şirince yöresi doğal güzellikleriyle öne çıkmaktadır	14	1,2
Şirince'nin kendine özgü doğal güzelliği bizim için avantajdır	14	1,3
Doğal güzellik, Şirince'ye rekabet avantajı/üstünlüğü sağlamaktadır	14	1,6
Yaptığımız işle, Şirince'nin doğal güzelliği bir bütündür	14	1,5

Fiziki çevreye ilişkin sorular yukarıdaki gibidir. Fiziki çevreye ilişkin frekans dağılımında % 92.8 (2,00 ortalaması ve öncesine ait toplam) oranında fiziki çevre ilişkisine inanılmaktadır (Tablo 10).

Tablo 11: Dini Unsurların Önemi

	N	Ort.
Şirince'de dini, manevi kalıntılar görmek olanaklıdır	14	2,0
Dini kalıntılar Şirince'ye ayrı bir fiziksel güzellik katmaktadır	14	2,2
Dini kalıntılar, Şirince ekonomisine avantaj sağlamaktadır	14	2,2
Dini kalıntılar, doğal güzellik ve şarapçılık bir bütündür	14	2,1
Dini kalıntılar, Şirince'de inanç turizmi yaratmaktadır	14	2,9

Dini öğeler ilişkisine ait sorular yukarıdaki gibidir. Dini öğelere ilişkin frekans dağılımında % 64.3 (2,00 ortalaması ve öncesine ait toplam) oranında dini öğelerin ilişkisine inanılmaktadır (Tablo 11).

Tablo 12: Gelenekselliğin Önemi

	N	Ort.
Şarapçılık biz de geleneksel bir meslektir	14	2,4
Şirince'de şarap, geleneksel yöntemlerle yapılmaktadır	14	2,6
Şarap üretimindeki geleneksel yöntemler bize ve Şirince'ye üstünlük sağlar	14	2,4
İşimiz, Şirince'nin gelenekleriyle bir bütündür	14	1,9

Geleneklere ilişkin sorular yukarıdaki gibidir. Geleneklere ilişkin frekans dağılımında % 64.2 (2,00 ortalaması ve öncesine ait toplam) oranında dini öğelerin ilişkisine inanılmaktadır (Tablo 12).

Tablo 13: Örtülü Bilginin Somutlaştırılması

	N	Ort.
Şarabın nasıl yapıldığı görüntülense öğrenmeye katkısı olur	14	2,0
Şarap yapımının tarihi yazılsa kültürel aktarıma katkı sağlar	14	2,0
Şarap yapımı fotoğraflansa bize ve Şirince'nin tanıtımına katkı olur	14	1,9
Şarap yapımı ve Şirince, internet yoluyla tanıtılsa bize katkı sağlar	14	1,6
İşimizde teknoloji den de yararlanmamız gerekir	14	2,2
Bilgi teknolojileri (internet, CD/DVD vb.), bizim için de bir fırsattır	14	1,9
Şarabın tarihini hikayeleştirsek aslında çok güzel olur	14	1,9
Şaraplarımızın ve Şirince'nin bilgi teknolojilerinden fazlaca yararlanması gerekir	14	2,2
İşimizin belgesel haline gelmesi Şirince'ye de katkı sağlar	14	1,6
İşimizin teknoloji ile desteklenmesi turizme de olumlu yansır	14	2,4
İşimizin doküman haline gelmesi (kitap, makale vs) kalıcılık sağlar	14	2,6
İşimizde teknoloji desteği maliyet avantajı getirir	14	2,5
Teknoloji, ekonomimize ve Şirince'ye katkı sağlar	14	2,3
Teknoloji ile işimizi geliştirebiliriz	14	2,4
Şaraplarımız, bilgi ve teknoloji ile desteklense iyi olur	14	2,5

Somitlaştırmaya ilişkin sorular yukarıdaki gibidir. Somutlaştırmaya ilişkin frekans dağılımında % 64.1 (2,00 ortalaması ve öncesine ait toplam) oranında somutlaştırma ilişkisine inanılmaktadır (Tablo 13).

SONUÇ

Bilgi, geçmişten bu yana vazgeçilmez ve önemli bir kaynak olmuştur. Bilgi; değişimin, hızın ve yeniliğin adıdır. İcatların ortaya çıkışında, gelişmenin sağlanmasında öncü rol üstlenmektedir. Olayları ve olguları özümseyebilmenin temelinde bilgi vardır. Kısaca bilgi, güçtür ve bu güç gittikçe büyümektedir.

Auguste Comte'a göre, insanlık tarihini yönlendiren eksen, esas olarak bilgidir; bilgideki ilerlemedir. İnsan dolayısıyla toplumlar, davranışlarını ve stratejilerini sahip oldukları bilgiye göre ayarlarlar. Yaşadıkları dünya ve diğer insanlarla ilişkileri, doğa, insan ve toplum hakkında ne biliyorlarsa ona bağlıdır (Dura ve Atik, 2002: 125).

Sözle ya da yazıyla ifade edilen net söylemler açık bilgi iken, bilinen bir anda kazanılamayan ve aktarılamayan bilgi ise örtülü bilgi olarak tanımlanmaktadır (Doğan, 2006: 22-24). Örtülü bilgi, bireye ve yöreye göre olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Özü itibarıyla örtülü bilgi, kolay elde edilemediğinden ve taklidi zor olduğundan rekabet avantajı sağlamaktadır. Yöre odaklı örtülü bilgi ise, çalışmanın esas konusunu oluşturmaktadır. Burada tarih, fiziki çevre, dini ve kültürel unsurlar ön plandadır (Bolat, 2007: 140).

Örtülü bilgi unsurlarının somutlaştırılması yanında bu kaynakların keşfi de önemli bir konudur. Şirince'deki örtülü bilgi kaynakları; tarihi ve fiziki çevre (doğası), dini (kilise) ve kültürel (şarap yapımı, evleri, el işleri) olarak öne çıkmaktadır. Yöre, bu özellikleri ile diğer yerlere göre rekabet üstünlüğü elde etmiştir ve sahip olduğu özellikleri ile öne çıkmıştır. Yörede sahip olunan değerler somutlaştırma (hikayeleştirme, model alma, fotoğrafçılık, video, belgesel, görüşme tekniği ve yazılı kaynak haline getirme) ile açığa çıkartılabilir. Örtülü bilgi unsurlarının açığa çıkartılması, hem örtülü kaynakların üstünlük elde etmesi hem de öne çıkmasında etkilidir (Bolat, 2007: 141).

Yapılan ankette betimsel istatistik ile frekans dağılımları ele alınmıştır. Buradan yola çıkarak Şirince'de bir kültürel öğe olan yöresel şarap üretimi üzerinde inceleme yapılmıştır. Yöreye özgü bir örtülü bilgi öğesi olması araştırmanın nedenini göstermektedir. Araştırmada örtülü bilginin unsurları ve somutlaştırılmasına ilişkin olmak üzere iki tür sınıflamaya gidilmiştir. Örtülü bilgi unsurlarına yönelik sorularda (2.00 ortalamasına göre), usta-çırak ilişkisi % 71.3, deneyim % 92.9, ifade edilme gücü % 85.7, taklit edilme zorluğu % 42.8, bireysellik % 92.8, kültürel unsurlar % 78.5, fiziki çevre % 92.8, dini öğeler % 64.3, geleneksellik % 64.2 oranlarında çıkmıştır. Örtülü bilginin somutlaştırılmasına yönelik sorularda ise (2.00 ortalamasına göre) % 64.1 oranında gerçekleşmiştir. Sonuç olarak, Şirince'deki kültürel öğelerden biri üzerinde (şarap üretimi ve satışı) yapılan analizde, bunun bir örtülü bilgi olduğu ve somutlaştırılmasının bu ürün ve yöre için avantaj sağlayacağıdır.

KAYNAKÇA

- AMBROSINI, Veronique ve Cliff BOWMAN; (2001), "Tacit Knowledge: Some Suggestions for Operationalization", **The Journal of Management Studies**, 38(6), ss. 811-839.
- ARSLANOĞLU, İbrahim; (2005), "Kültür ve Medeniyet Kavramları", İnternet Adresi: www.Hbektas.Gazi.Edu.Tr/15.Dergi , Erişim Tarihi: 10.12.2005.
- BARCA, Mehmet; (2005), "Yeni Ekonomide Bilgi Yönetiminin Stratejik Önemi", İnternet Adresi: http://www.Bilgiyonetimi.Org/Cm/Pages/Mkl_Gos.Php?Nt=145 Erişim Tarihi: 29.08.2005.
- BARUTÇUGİL, İsmet; (2002), **Bilgi Yönetimi**, Kariyer Yayıncılık, İstanbul, 232s.
- BENSGHİR, Türksel Kaya; (1996), **Bilgi Teknolojileri ve Örgütsel Değişim**, Todai Yayın No: 274, Ankara, 385s.
- BLOODGOOD, James M. ve David SALISBURY; (2001), "Understanding The Influence of Organizational Change Strategies On Information Technology and Knowledge Management Strategies", **Decision Support Systems**, 31(1), ss. 55-69.
- BOIRAL, Olivier; (2002), "Tacit Knowledge and Environmental Management", **Long Range Planning**, 35(3), ss. 291-317.
- BOLAT, Süleyman; (2007), **Bilgi Ekonomisinde Örtülü Bilginin Önemi ve Rekabet Avantajı Yaratmada Örtülü Bilgi Kaynaklarının Keşfi: Şirince'de Bir Uygulama**, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Adnan Menderes Üniversitesi SBE, Aydın, 159s.
- BUCKLEY, Ralf; (2003), "Natural Area Tourism: Ecology Impacts and Management", **Annals of Tourism Research**, 30(2), ss. 497-499.
- CAEGENEM, William Van; (2005), "Inter-firm Migration of Tacit Knowledge: Law and Policy", **Prometheus**, 23(3), ss. 285-306.
- CANO, Lucero Morales ve Avis MYSYK; (2004), "Cultural Tourism, The State and The Day of The Dead", **Annals of Tourism Research**, 31(4), ss. 879-898.
- DAWSON, Patrick; (1997), "In at the Deep End: Conducting Processual Research on Organizational Change", **Scandinavian Journal of Management**, 13(4), ss. 389-405.
- DIERICKX, Ingemar ve Karel COOL; (1989), "Asset Stock Accumulation and Sustainability of Competitive Advantage", **Management Science**, 35(12), ss. 1504-1511.

- DOĞAN, Hulusi; (2006), **Ahilik ve Örtülü Bilgi**, Ekin Kitabevi, Bursa, 210s.
- DUMAS, Angela ve Andrew FENTEM; (1998), “Totemics: New Metaphor Techniques To Manage Knowledge From Discovery To Storage And Retrieval”, **Technovation**, 18(8-9), ss. 513-521.
- DURA, Cihan ve Hayriye ATİK; (2002), **Bilgi Toplumu, Bilgi Ekonomisi ve Türkiye**, Literatür Yayıncılık, İstanbul, 341s.
- ERKAN, Hüsnü; (1998), **Bilgi Toplumu ve Ekonomik Gelişme**, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Genel Yayın No: 326, Ankara, 251s.
- GERTLER, Meric S.; (2003), “Tacit Knowledge and The Economic Geography of Context, or The Undefinable Tacitness of Being (there)”, **Journal of Economic Geography** 3(1), ss. 75-99.
- GRANT, Robert; (1991), “The Resource-Based Theory of Competitive Advantage: Implications for Strategy Formulation”, **California Management Review**, 33(3), ss. 114-135.
- GÜRAK, Hasan; (2005), “Önce Bilgili İnsan - Ekonomik Büyüme ve Refahın Gerçek Kaynakları Olan: Üretken Bilgi (Teknoloji) ve Bilgili İnsan Üzerine”, İnternet Adresi: http://www.Bilgiyonetimi.Org/Cm/Pages/Mkl_Gos.Php?Nt=280, Erişim Tarihi : 16.09.2005.
- HAMMAREN, Maria; (2006), “Skill, Storytelling and Language: on Reflection as a Method”, iç. Bo GÖRANZON, Maria HAMMAREN ve Richard ENNALS (Ed.), **Dialogue, Skill and Tacit Knowledge**, John Wiley & Sons Ltd, The Atrium, Southern Gate, Chichester, West Sussex, England, 357s.
- HEDLUND, Jennifer; George B. FORSYTHE, Joseph A. HORVATH, Wendy M. WILLIAMS, Scott SNOOK ve Robert J. STERNBERG; (2003), “Identifying And Assessing Tacit Knowledge: Understanding The Practice Intelligence of Military Leaders”, **The Leadership Quarterly**, 14(2), ss. 117-140.
- HOWELLS, Jeremy R.L.; (1996), “Tacit Knowledge, Innovation and Technology Transfer”, **Technology Analysis and Strategic Management**, 8(2), ss. 91-106.
- HOWELLS, Jeremy R. L.; (2002), “Tacit Knowledge, Innovation and Economic Geography”, **Urban Studies**, 39(5-6), ss. 871-884.
- HUGHES, Howard ve Danielle ALLEN; (2005), “Cultural Tourism In Central And Eastern Europe: The Views of Induced Image Formation Agents”, **Tourism Management**, 26(2), ss. 173-183.
- İBİCİOĞLU, Hasan ve Hulusi DOĞAN; (2006), **İşletmelerde Örtülü Bilgi ve Önemi**, Ekin Kitabevi, Bursa, 258s.

- JOHANNESSEN, Jon-Arild; Bjorn OLSEN ve Johan OLAISEN; (1999), “Aspects of Innovation Theory Based on Knowledge Management”, **International Journal of Information Management**, 19(2), ss. 121-139.
- JOHANNESSEN, Jon-Arild; Johan OLAISEN ve Bjorn OLSEN ; (2001), “Mismanagement of Tacit Knowledge: The Importance of Tacit Knowledge, The Danger of Information Technology And What To Do About It”, **International Journal of Information Management**, 21(1), ss. 3-20.
- JONES, Russels Douglass; (2006), “Histories of Tourism: Representation, Identity And Conflict”, **Annals of Tourism Research**, 33(3), ss. 876-878.
- KAPLAN, Adnan; Erhan KÜÇÜKERBAŞ ve Bülent ÖZKAN; (1997), “Şirince Yerleşiminin Rekreatyonel Turizm Yönüyle İncelenmesi”, Birinci Uluslararası Geçmişten Günümüze Selçuk Sempozyumu, **Selçuk Belediyesi Yayınları**, İzmir, 397s.
- KOSKINEN, Kaj U.; (2000), “Tacit Knowledge as a Prometer of Project Success” **European Journal of Purchasing & Supply Management**, 6(1), ss. 41-47.
- MANN, Pete; (2001), “Tacit Knowledge in an Age of Reform”, **The International Journal of Human Resource Management**, 12(1), ss. 76-90.
- LAWSON, Clive ve Edward LORENZ; (1998), “Collective Learning, Tacit Knowledge And Regional Innovative Capacity”, **Regional Studies**, 33(4), ss. 305-317.
- LUBIT, Roy; (2001), “Tacit Knowledge And Knowledge Management: The Keys To Sustainable Competitive Advantages”, **Organizational Dynamics**, 29(3), ss. 164-178.
- MACDONALD, Roberta ve Lee JOLLIFFE; (2003), “Cultural Rural Tourism: Evidence From Canada”, **Annals of Tourism Research**, 30(2), ss. 307-322.
- MAJUMDAR, Suprabhat; (2005), “Preservation And Conservation of Literacy Heritage: A Case Study of India”, **The International Information & Library Review**, 37(3), ss. 179-187.
- MALONE, David; (2002), “Knowledge Management A Model For Organizational Learning”, **International Journal of Accounting Information Systems**, 3(2), ss. 111-123.
- PERRET, Raphael; Marcos R.S. BORGES ve Flavia Maria SANTORO; (2004), “Applying Group Storytelling In Knowledge Management”, **10. Criwg, Lncs**, 3198, ss. 34-41.
- POLANYI, Michael; (1958), **Personel Knowledge: Toward a Post-Critical Philosophy**, Chicago University Press, Chicago, 428s.

- POLANYI, Michael; (1966), **Tacit Dimension**, Doubleday, New York, 108s.
- REED, Richard ve Robert J. DEFILLIPPI; (1990), “Casual Ambiguity, Barriers to Imitation and Sustainable Competitive Advantages”, **Academy of Management Review**, 15(1), ss. 88-102.
- ROBERTS, Joanne; (2001), “The Drive to Codify: Implications for the Knowledge-based Economy”, **Prometheus**, 19(2), ss. 99-116.
- SAVIOTTI, Pier Paolo; (1998), “On the Dynamics of Appropriability, of Tacit and of Codified Knowledge”, **Research Policy**, 26(7-8), ss. 843-856.
- SAYIN, Önal; (1997), “Şirince Köyü’ne Sosyolojik Bir Bakış”, Birinci Uluslararası Geçmişten Günümüze Selçuk Sempozyumu, **Selçuk Belediyesi Yayınları**, İzmir, 397s.
- SCHULZ, Martin ve JOBE, A. Lloyd; (2001), “Codification And Tacitness As Knowledge Management Studies: An Empirical Exploration”, **Journal of High Technology of Accounting Information Systems**, 12(1), ss. 139-165.
- STYHRE, Alexander; (2004), “Rethinking Knowledge: A Bergsonian Critique of The Notion of Tacit Knowledge”, **British Journal of Management**, 15(2), ss. 177-188.
- TAGGART, Geoff; (2002), “Spiritual Literacy And Tacit Knowledge”, **Journal of Beliefs & Values**, 23(1), ss. 7-17.
- TÜL, Şükrü; (1997), **Şirince, Bir Zamanlar Çirkince**, Ege Yayınları No: 10, Gezi Dizisi No: 2, İstanbul, 67s.
- UĞUROĞLU, Ayşegül; Semra SALGIRLI, Melek ATAKAN ve Selahattin GÜLER; (1983), **Şirince’de Tarihsel Dokunun Korunması ve Turizm Amaçlı Kullanımı**, Kültür ve Turizm Bakanlığı (Planlama ve Yatırımlar Dairesi Araştırma Grup Başkanlığı) Yayın No: 1983/3, Ankara, 72s.
- URAL, Ayhan ve İbrahim KILIÇ; (2005), **Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi**, Detay Yayıncılık, Ankara, 274s.
- WATSON, John; Steven LYSONSKI, Tamara GILLAN ve Leslie RAYMORE; (2002), “Cultural Values And Important Possessions: A Cultural Analysis”, **Journal of Business Research**, 55(11), ss. 923-931.
- WEIGELT, Keith ve Colin CAMERER; (1988), “Reputation and Corporate Strategy: A Review of Recent Theory and Applications”, **Strategic Management Journal**, 9(5), ss. 443-454.
- WOO, Jeong Han; Mark J. CLAYTON, Robert E. JOHNSON, Benito E. FLORES ve Christopher ELLIS; (2004), “Dynamic Knowledge Map: Reusing Experts’ Tacit Knowledge In The Aec Industry”, **Automation In Construction**, 13(2), ss. 203-207.

